

41 הנשקף ולא מהאש עצמו (וכפי שמבאר⁸, הרבי הרי"צ פמאמר
 42 ווסף שבפניו זה אין חלוק בין אש שלמעלה לאש שלמטה⁹
 43 ובשני העניינים הסדר הרגיל הוא שהעשן בא מהדבר הנשקף ולא מהאש
 44 עצמה), ולכאורה, הרי בהר סיני לא היו אילנות או דשאים
 45 ועשבים שמשריפתן יהיה
 46 עשן, כי הר סיני הוא הר של
 47 אבנים, והאבנים אינם פלים
 48 בשריפה שיעלה עשן¹⁰ ואם כן
 49 כיצד עלה עשן בהר סיני בעת מתן
 50 תורה?

51 ומוסיף⁸ הרבי הרי"צ לדייק במה
 52 שכתוב בהמשך הפסוק "אשר
 53 ירד עליו ה' באש", הלא
 54 על-פי הטבע שהטביע
 55 הקב"ה בנבראים, הנה טבע
 56 האש הוא עליה מלמעלה למטה
 57 ואפילו כשמוזיקים נר כלפי מטה האש
 58 עולה למעלה (אלא-אם-כן ישנו
 59 דבר גשמי שבו נאחז האש
 60 ונשארו למטה אחוזה בדבר ואינה
 61 עולה למעלה¹¹), ומפני מה היה
 62 פאן הפך טבעו, היינו כיצד
 63 נאחזה האש בהר ולא עלתה למעלה?
 64 ומבאר בזה הרבי הרי"צ
 65 במאמרו¹², דהנה במתן-תורה
 66 נתגלה פנימיות הפונה המטרה
 67 והתכלית דבריאית העולם
 68 שנקרא על-פי הטבע

**בס"ד. שבת פרשת משפטים,
 מברכים החודש אדר-ראשון,
 ה'תשכ"ה**

(הנחה בלתי מוגה)

1 ויבא משה בתוך הענן גו'¹, ופירש רש"י: ענן זה פמין
 2 זה פמין עשן הוא, ועשה לו הקב"ה
 3 למשה שביל בתוכו. והוא מדברי הגמרא
 4 ב'יומא'², נאמר פאן
 5 "בתוך", ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה³,
 6 מה להלן - שביל, דכתיב והמים להם חומה³,
 7 אף פאן - שביל. והנה⁴, ענן העשן (ש"ענן זה
 8 פמין עשן הוא") פא על-ידי האש, אבל לא
 9 מצד האש לבדה, פיאם פאשר האש שורף
 10 ומכלה איזה דבר, וכמו שכתוב לפני-זה⁵
 11 ומראה פבוד ה' פאש אכלת בראש ההר, הנה
 12 משריפת וכליון הדבר הנשקף באש, יוצא
 13 העשן. אמנם, במתן-תורה פתיב⁶ והר סיני עשן
 14 פלו מפני אשר ירד עליו הוי' באש גו' (אש
 15 סתם, ולא אש אוכלת), וכפי שמדיק כ"ק מו"ח

1 ביאור מעמד מתן תורה נאמר בפרשת השבוע, פרשת משפטים:
 2 ויבא משה בתוך הענן גו'¹, ופירש רש"י: ענן זה פמין
 3 עשן הוא, ועשה לו הקב"ה למשה שביל בתוכו. והמקור
 4 של פירוש רש"י זה הוא מדברי הגמרא ב'יומא'², נאמר פאן
 5 בפסוק "ויבאו משה בתוך הענן",
 6 "בתוך", ונאמר להלן בפרשת
 7 בשלח, בתיאור קריעת ים סוף
 8 "בתוך", ויבאו בני ישראל
 9 בתוך הים ביבשה³, מה להלן
 10 כשם ששם, בקריעת ים סוף נאמר
 11 "בתוך" והכוונה היא - שביל,
 12 דכתיב והמים להם לבני ישראל
 13 העוברים בתוך הים חומה³ מימינם
 14 ומשמאלם, אף פאן בפסוק "ויבאו
 15 משה בתוך הענן" נאמר "בתוך"
 16 והכוונה - שביל שנעשה למשה
 17 בתוך העשן.
 18 והנה⁴, ענן העשן (ש"ענן זה
 19 זה פמין עשן הוא") פא על-
 20 ידי האש, אבל העשן לא נעשה
 21 מצד האש לבדה, פיאם
 22 פאשר האש שורף ומכלה
 23 איזה דבר, וכמו שכתוב
 24 לפני-זה⁵ בתיאור מתן תורה
 25 בפרשת יתרו ומראה פבוד ה'
 26 פאש אכלת כלומר, שורפת
 27 בראש ההר, הנה משריפת
 28 וכליון הדבר הנשקף באש,
 29 יוצא העשן ולא מהאש עצמה.
 30 אמנם, במתן-תורה פתיב⁶
 31 והר סיני עשן פלו מפני אשר
 32 ירד עליו הוי' באש גו' (אש
 33 סתם, ולא אש אוכלת), וזה
 34 חידוש מיוחד שעלה עשן מהאש
 35 עצמה, מבלי שמשוהו ישרף ויחלה,
 36 וכפי שמדיק כ"ק מו"ח
 37 אדמו"ר⁷ הרבי הרי"צ שמשגנון
 38 לשון הפתוב משמע, שהאש
 39 בעצמו הוא סבת העשן, אף
 40 שבאמת נעשה העשן מהדבר

(1) סוף פרשתנו (כד, יח). (2) ד, ב. (3) בשלח יד, כב. (4) בהבא לקמן - ראה לקו"ש חט"ז ע' 280 ואילך (ממאמר זה).
 (5) פרשתנו שם, יז. (6) יתרו יט, ית. (7) ראה רד"ה והר סיני עשן כולו תש"א (סה"מ תש"ח ע' 125). תש"ח (סה"מ תש"ח ע' 208). ועוד. (8) בדר"ה הג"ל תש"ח. (9) ולהעיר מרד"ה והר סיני עשן כולו תרס"ב (סה"מ תרס"ב ע' שטז). (10) ראה גם אלשיך פ' יתרו שם. וראה לקו"ש חט"ז ע' 224 הערה 9. (11) ראה לקו"ח אחרי כה, ג. ובכ"מ. (12) סד"ה הג"ל תש"ח (ע' 216).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שֶׁהִטְבִּיעַ הַקֶּבֶ"ה בְּאַרְבַּעַת הַיְסוּדוֹת מֵהֵם מוֹרֵכִים הַנִּכְרָאִים
 2 הַגִּשְׁמִיִּים אֲשֶׁר-רוּחֵ-מִים עָפַר וּבְדוֹמָם-צוֹמַח־חַי-מְדַבֵּר, אֲשֶׁר עַל-
 3 פִּי הַתּוֹרָה הִנֵּה זֹאת הִיא עֲבוֹדַת הָאָדָם הַשְּׁלִיחוֹת שֶׁל הַיְהוּדִי
 4 כְּעוֹלָם הַזֶּה לְשָׁנוֹת טָבְעוּ אֵת הַתְּכוֹנוֹת וְהַנְּטִיּוֹת הָאִישִׁיּוֹת שֶׁל הָאָדָם עֲצוּמוֹ
 5 וְטָבַע הָעוֹלָם אֵת אוֹפֵי הַתְּנַהֲגָה
 6 שֶׁל הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטְּבַע לְעִשׂוֹתָם
 7 מְכוּן לְשִׁבְתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָאָדָם
 8 וְהָעוֹלָם יִהְיוּ כְּלִים רְאוּיִים לְגִילּוֹי
 9 אֲלוֹקוֹת וְהַשְּׂרָאָה הַשְּׂכִינָה בְּגִלּוֹי וְהָיָא
 10 יִתְבָּרַךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּעֲצוּמוֹ
 11 הַמִּתְחַלֵּל¹³ כְּעִיּוּן זֶה שֶׁל עִשְׂיִית
 12 הָעוֹלָם שֶׁמִּצַּד עֲצוּמוֹ הוּא מְצִיאֹת
 13 גִּשְׁמִיּוֹת הַמִּסְתִּירָה עַל הָאוֹר הָאֱלוֹקִי,
 14 מִלְּקוֹם רְאוֹי לְגִילּוֹי אֲלוֹקוֹת לְהוֹרֹת
 15 בְּשִׁנּוּי טָבַע הַבְּרִיאָה עַל יְדֵי כֹךְ
 16 שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פּוֹעֵל כְּעוֹלָם (מַעַת
 17 לַעַת) בְּאוֹפֵן שֶׁלֹּמַעֲלָה מִהַטְּבַע.
 18 וְלָכֵן, הִנֵּה הֵר סִינִי, עִם
 19 הַיְהוּדִים אֲבָנִים שֶׁאֵין הָאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת
 20 וּמְכַלָּה אוֹתָם, וְאֵינּוּ שִׁיף בּוֹ
 21 הַכְּלִיּוֹן בְּשָׂרִיפָה לְהִיּוֹת עֵשֶׁן
 22 וּבְדֶרֶךְ הַטְּבַע הָאֵשׁ שֶׁעַל הֵר סִינִי הִיִּיתָה
 23 צְרִיכָה לְהִיּוֹת לֵאלֹא עֵשֶׁן, בְּכָל זֹאת
 24 הֵר סִינִי "עֵשֶׁן כְּלוֹ" הַפֶּךָ
 25 טָבְעוּ, מִפְּנֵי "אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו
 26 הַיְוֵ" בְּאֵשׁ", וְכֵן, בְּמַתֵּן תּוֹרָה,
 27 הָאֵשׁ יֵרֵד מִלְּמַטָּה לְמַעֲלָה, הַיְפֶךָ
 28 טָבְעוּ שֶׁל הָאֵשׁ בְּטָבַע הַעֲלִיָּה
 29 מִלְּמַעֲלָה לְמַטָּה, כְּדֵי לְהוֹרֹת שֶׁחָלַל
 30 מִמֵּתוֹן תּוֹרָה יִתֵּן לְאָדָם הַכּוֹחַ לְהַשְׁלִים
 31 אֵת כּוֹוֹנַת הַבְּרִיאָה וְלַגְרוֹם לְגִילּוֹי
 32 אֲלוֹקוֹת כְּעוֹלָם.
 33 אֵךְ צְרִיף לְהִבִּין מֵהוּ הַטְּבַע
 34 שֶׁבְּמַתֵּן-תּוֹרָה כְּפִי שֶׁהוּא מִתּוֹרָה
 35 בְּפִרְשַׁת יִתְרוֹ כְּתִיב "אֲשֶׁר יֵרֵד
 36 עָלָיו הַיְוֵ" בְּאֵשׁ" סֵתָם מִבְּלִי
 37 לְפִרֹט מֵהַ יְהִיחָה פְּעוֹלָתָהּ שֶׁל הָאֵשׁ
 38 שִׁירְדָה, וְאֵילּוֹ בְּפִרְשַׁתְנוֹ פִּרְשַׁת
 39 מִשְׁפָּטִים נֹאמֵר "כֹּאֵשׁ אֲכָלָת"
 40 וּמְפֹרֶשׁ שֶׁהָאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת?
 41 וְגַם צְרִיף לְהִבִּין, מֵהוּ הַטְּבַע
 42 שֶׁבְּפִרְשַׁתְנוֹ פִּרְשַׁת מִשְׁפָּטִים לֹא
 43 נִתְפָּרֵשׁ בְּכַתּוּב בְּתוֹרָה עֲצוּמָה

44 עֲנִין הָעֵשֶׁן (כְּמוֹ שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ בְּמַתֵּן-תּוֹרָה בְּפִרְשַׁת יִתְרוֹ "וְהֵר
 45 סִינִי עֵשֶׁן כְּלוֹ"), כִּי-אֵם מֵהַ שְׁמֹפּוֹרֶשׁ בְּפִרְשַׁתְנוֹ, פִּרְשַׁת מִשְׁפָּטִים הוּא
 46 עֲנִין הָעֵשֶׁן ("וַיִּבֵּא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן"), אֲלֵא שֶׁרַשׁ"י מְפָרֵשׁ
 47 שֶׁ"עֲנָן זֶה הָאֲמוֹר בְּתוֹרָה כְּמִין עֵשֶׁן הוּא"?
 48 (ב) וַיּוֹכֵן בְּהַקְדִּים בְּאוֹר
 49 כְּלָלוֹת עֲנִין הָעֵשֶׁן הַכָּא
 50 מִשְׂרִיפַת דְּבָר בְּאֵשׁ¹⁴,
 51 שֶׁכֹּאֲשֶׁר הָאֵשׁ שֶׁהוּא דֵק כּוֹ'
 52 יַחֲסִית לְדַכְרִים אַחֲרֵים כְּעוֹלָם הָאֵשׁ
 53 הִיא דְבַר פְּחוּת גַּם וּמְגוּשָׁם וְכֹאשֶׁר
 54 הָאֵשׁ הַעֲדִינָה יַחֲסִית מִתְּאַחַד עִם
 55 אֵיזוֹ דְּבָר גִּשְׁמִי כְּמוֹ עֲצִים לְמַשֵּׁל
 56 שֶׁאֵינּוּ דֵק כְּמוֹ הָאֵשׁ, אֲזִי
 57 נַעֲשֶׂה עֵשֶׁן מִהַדְּבָר הַמְּמַשִּׁי
 58 הַגִּשְׁמִי הַמּוֹחֵשִׁי הַנִּשְׂרָף בְּאֵשׁ,
 59 וְהוּא מִהַפְּסִידוֹת אֲבָדוֹן חֲלָקִי
 60 הַחֲמִרְיּוֹת הַמְּרַכִּיבִים הַיְהוּדִים גִּשְׁמִיִּים
 61 וְרוּחֵיִם שֶׁבְּדָבָר הַנִּשְׂרָף, שֶׁלָּכֵן
 62 הִנֵּה דְבָרִים גִּשְׁמִיִּים שֶׁהֵם
 63 קְלֵי הַחֹמֶר וְאֵינֶם עֲבִים וְגִסִּים כֹּל
 64 כִּי הֵרִי הֵם נִשְׂרָפִים מֵהֵר,
 65 וְהָעֵשֶׁן הַיּוֹצֵא מֵהֵם הוּא דֵק.
 66 אֲבָל דְּבָרִים גִּשְׁמִיִּים בְּעָלִי
 67 חֹמֶר עֵב וְגַם, עִם הַיְהוּדִים שֶׁגַם
 68 בָּהֶם אוֹחֵז הָאֵשׁ לְכַלּוֹתָם
 69 וְכִסּוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר גַּם הֵם נִשְׂרָפִים, הִנֵּה
 70 הָעֵשֶׁן הַיּוֹצֵא מִהַפְּסָדִים הוּא
 71 עֵשֶׁן עֵב וְסַמִּיךְ יוֹתֵר, שֶׁגַם הוּא
 72 הָעֵשֶׁן שֶׁנּוֹצֵר מִכְּלִיּוֹן חֹמֶרִים עֲבִים
 73 וְגִסִּים, בְּעַל מְצִיאֹת עֵבָה
 74 וְגִסָּה. וְנִמְצָא, שֶׁבְּעֵשֶׁן שִׁיּוּצָא
 75 מִהָאֵשׁ כַּעַת שְׂרִיפַת דְּבַר נֶכֶד
 76 (וּמִתְבַּטָּא) עַד כְּפֵה חֹמֶר
 77 הַדְּבָר הוּא גַם, וְעֲנִין זֶה כֹּא
 78 לְיַדִּי גִילּוֹי בְּכִלְיוֹן הַדְּבָר
 79 בְּצוּרָה שְׂבָה הוּא מִתְגַּלָּה בְּשֵׁנֵי הַפְּרָטִים
 80 הָאֲמֹרִים - מִיַּד הַמְּהִירוֹת שְׂבָה
 81 מִתְרַחֵשׁ הַכְּלִיּוֹן וְצוֹרְחוֹ שֶׁל הָעֵשֶׁן אִם
 82 הוּא דֵק אוֹ עֵבָה.
 83 וּמִזְּהָ מוֹכֵן שֶׁכֵּן הוּא גַם
 84 בְּרוּחֵיִת, בְּכִיטוּל וְכִלְיוֹן
 85 הַשְּׂאִיפָה לְהַתְּעוֹלֹת וְלַהֲכִלֵּל בְּאֲלוֹקוֹת
 86 עַד כְּדֵי כִלְיוֹן וְאֲבָדוֹן הַמְּצִיאֹת שֶׁל

עַל-פִּי הַטְּבַע שֶׁהִטְבִּיעַ הַקֶּבֶ"ה בְּאַרְבַּעַת
 הַיְסוּדוֹת וּבְדוֹמָם-צוֹמַח־חַי-מְדַבֵּר, אֲשֶׁר עַל-פִּי
 הַתּוֹרָה הִנֵּה זֹאת הִיא עֲבוֹדַת הָאָדָם לְשָׁנוֹת
 טָבְעוּ וְטָבַע הָעוֹלָם לְעִשׂוֹתָם מְכוּן לְשִׁבְתוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ הַמִּתְחַלֵּל¹³ לְהוֹרֹת בְּשִׁנּוּי
 טָבַע הַבְּרִיאָה. וְלָכֵן, הִנֵּה הֵר סִינִי, עִם הַיְהוּדִים
 אֲבָנִים, וְאֵינּוּ שִׁיף בּוֹ הַכְּלִיּוֹן בְּשָׂרִיפָה לְהִיּוֹת
 עֵשֶׁן, בְּכָל זֹאת "עֵשֶׁן כְּלוֹ" הַפֶּךָ טָבְעוּ, מִפְּנֵי
 "אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו הַיְוֵ" בְּאֵשׁ", הַיְפֶךָ טָבְעוּ בְּטָבַע
 הַעֲלִיָּה. אֵךְ צְרִיף לְהִבִּין מֵהוּ הַטְּבַע שֶׁבְּמַתֵּן-
 תּוֹרָה כְּתִיב "אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו הַיְוֵ" בְּאֵשׁ" סֵתָם,
 וְאֵילּוֹ בְּפִרְשַׁתְנוֹ נֹאמֵר "כֹּאֵשׁ אֲכָלָת". וְגַם צְרִיף
 לְהִבִּין, מֵהוּ הַטְּבַע שֶׁבְּפִרְשַׁתְנוֹ לֹא נִתְפָּרֵשׁ
 בְּכַתּוּב עֲנִין הָעֵשֶׁן (כְּמוֹ שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ בְּמַתֵּן-תּוֹרָה
 "וְהֵר סִינִי עֵשֶׁן כְּלוֹ"), כִּי-אֵם עֲנִין הָעֲנָן ("וַיִּבֵּא
 מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן"), אֲלֵא שֶׁרַשׁ"י מְפָרֵשׁ שֶׁ"עֲנָן
 זֶה כְּמִין עֵשֶׁן הוּא".

(ב) וַיּוֹכֵן בְּהַקְדִּים בְּאוֹר כְּלָלוֹת עֲנִין הָעֵשֶׁן
 הַכָּא מִשְׂרִיפַת דְּבָר בְּאֵשׁ¹⁴, שֶׁכֹּאֲשֶׁר
 הָאֵשׁ שֶׁהוּא דֵק כּוֹ' מִתְּאַחַד עִם אֵיזוֹ דְּבָר גִּשְׁמִי
 שֶׁאֵינּוּ דֵק כְּמוֹ הָאֵשׁ, אֲזִי נַעֲשֶׂה עֵשֶׁן מִהַדְּבָר
 הַמְּמַשִּׁי הַנִּשְׂרָף בְּאֵשׁ, וְהוּא מִהַפְּסִידוֹת חֲלָקִי
 הַחֲמִרְיּוֹת שֶׁבְּדָבָר הַנִּשְׂרָף, שֶׁלָּכֵן הִנֵּה דְבָרִים
 גִּשְׁמִיִּים שֶׁהֵם קְלֵי הַחֹמֶר הֵרִי הֵם נִשְׂרָפִים מֵהֵר,
 וְהָעֵשֶׁן הַיּוֹצֵא מֵהֵם הוּא דֵק. אֲבָל דְּבָרִים
 גִּשְׁמִיִּים בְּעָלִי חֹמֶר עֵב וְגַם, עִם הַיְהוּדִים שֶׁגַם בָּהֶם
 אוֹחֵז הָאֵשׁ לְכַלּוֹתָם, הִנֵּה הָעֵשֶׁן הַיּוֹצֵא מִהַפְּסָדִים
 הוּא עֵשֶׁן עֵב, שֶׁגַם הוּא בְּעַל מְצִיאֹת עֵבָה
 וְגִסָּה. וְנִמְצָא, שֶׁבְּעֵשֶׁן נֶכֶד (וּמִתְבַּטָּא) עַד כְּפֵה
 חֹמֶר הַדְּבָר הוּא גַם, וְעֲנִין זֶה כֹּא לְיַדִּי גִילּוֹי
 בְּכִלְיוֹן הַדְּבָר. וּמִזְּהָ מוֹכֵן שֶׁכֵּן הוּא גַם
 בְּרוּחֵיִת, בְּכִיטוּל וְכִלְיוֹן הַדְּבָרִים דְּלִמְטָה

(13) ע"פ שמו"ר פ"ב, ג. 14) בהבא לקמן - ראה תו"א מג"א צד, א. רד"ה וכל העם רואים תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 212). ועוד.

ויבוא משה בתוך הענן גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הַדְּבָרִים דְּלִמְטָה לְאַלְקוֹת שֶׁגַם בְּעֵינַי זֶה יֵשׁ חִלּוּקֵי דְרָגוֹת כְּדוּמָה
 2 לחילוקי הדרגות האמורות לעיל לגבי העשן, כפי שממשיך ומבאר.
 3 וּבַהֲקָדִים הַיְדוּעַ בְּפִירוֹשׁ עֶשֶׂן שֶׁהוּא רְאֵשֵׁי־תֵיבוֹת 'עוֹלָם
 4 שָׁנָה וְנֶפֶשׁ' שֶׁהם שלושת הדברים המגדירים מציאות - המקום, הזמן
 5 והאדם (פּמבאָר בְּסִפְרֵי
 6 הַקְּבָלָה, וּבְפִירוֹשׁ הַרְאַב"ד
 7 ל'ספר יצירה'¹⁵), שְׁמוּרָה עַל
 8 כָּל־לֹחַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁל הָאוֹר
 9 הָאֱלוּקִי הַיּוֹרֵד וְנִמְשָׁךְ מִמְּדֻרְגָּה
 10 לְמִדְרָגָה ('עוֹלָם שָׁנָה וְנֶפֶשׁ')
 11 כְּפִי שֶׁהוּא בְּאוֹפֵן שֶׁל עֲלִיָּה¹⁶
 12 מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, עַל־יְדֵי גִילּוֹי
 13 וְהַמְשָׁכָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה שֶׁל הָאֵשׁ
 14 שְׁלֹמְעֵלָה ("מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד
 15 עָלָיו הַרְי' בְּאֵשׁ"), שְׁעַל־יְדֵי
 16 זֶה כְּתוּבָא מִגִּילּוֹי וְהַמְשָׁכָה הָאֱלוּקוֹת
 17 נֶאֱכַל וְנִכְלָה יֵשׁוּת הָעוֹלָם
 18 שֶׁבְּהִרְגָשׁוֹ הוּא יֵשׁ וּמְצִיאוֹת כְּפִי
 19 עֲצֻמָּה, וְנִעֲשֶׂה בּוֹ הַבֵּיטוּל
 20 וְהַכְּלִיזוֹן הַרְצוֹן וְהַשְׁאִיפָה לְהַתְּבַטֵּל
 21 לְאַלְקוֹת (וְהִינּוּ, שְׁעֵנֵן הָאֵשׁ
 22 מוֹרָה עַל הַגִּילּוֹי שֶׁל הָאוֹר
 23 הָאֱלוּקִי מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאֵילוֹ
 24 עֵנֵן הָעֶשֶׂן מוֹרָה עַל עֲלִית
 25 הַתַּעֲלוֹת הָעוֹלָמוֹת מִלְּמַטָּה
 26 לְמַעְלָה, שְׁלֹכֵן כִּיּוֹן שׁוֹן הַתַּעֲלוֹת
 27 שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הַנְּחוּמִים וְהַמְּגוּשָׁמִים
 28 מִצַּד עֲצֻמָּם אֲפִילוֹ לְאַחֲרֵי
 29 עֲלִיתָם, נִשְׁאָר עֵנֵן שֶׁל
 30 עֲפָרוֹרִית וְעֲכָרוֹרִית וְאֵין זֶה
 31 יוֹכֵךְ מוֹשֵׁלָם, כְּמוֹ בְּעֶשֶׂן הַגִּשְׁמִי
 32 שֶׁהוּא אִמּוֹם כּאִ וּמִיתָמֵר וְעוֹלָה מֵהָאֵשׁ,
 33 אֲבָל כִּיּוֹן שֶׁהָאֵשׁ נּוֹצֵרֶת מִשְׁרִיפֶת דָּבָר
 34 שֶׁמּוֹרֵכֵב מִכֵּל אֲרֻבֶּת הַיִּסְדּוֹת
 35 הָאֱמוּרִים, וּבְכֹלל זֶה יִסּוֹד הַעֲפָר, יֵשׁ
 36 בְּעֶשֶׂן הַגִּשְׁמִי עֲפָרוֹרִית וְעֲכָרוֹרִית).
 37 וְזֶהוּ הַטַּעַם לְפִי פִּינְיּוֹת הָעֵינִינִים
 38 שֶׁבְּמִתְּנִי־תוֹרָה הִיָּה עֵנֵן שֶׁל
 39 עֶשֶׂן (גַּם) מִדּוּמָם (כַּנִּי"ל
 40 שֶׁהוּא סִינֵי הוּא הַר שֶׁל
 41 אֲבָנִים) שֶׁהוּא הַחֶלֶק הַנְּחוּמִת

1 לְאַלְקוֹת. וּבַהֲקָדִים הַיְדוּעַ בְּפִירוֹשׁ עֶשֶׂן שֶׁהוּא
 2 רְאֵשֵׁי־תֵיבוֹת 'עוֹלָם שָׁנָה וְנֶפֶשׁ' (פּמבאָר בְּסִפְרֵי
 3 הַקְּבָלָה, וּבְפִירוֹשׁ הַרְאַב"ד ל'ספר יצירה'¹⁵),
 4 שְׁמוּרָה עַל כָּל־לֹחַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת ('עוֹלָם שָׁנָה
 5 וְנֶפֶשׁ') כְּפִי שֶׁהוּא בְּאוֹפֵן שֶׁל עֲלִיָּה¹⁶, עַל־יְדֵי
 6 גִילּוֹי הָאֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה ("מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו הַרְי'
 7 בְּאֵשׁ"), שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נֶאֱכַל וְנִכְלָה יֵשׁוּת הָעוֹלָם,
 8 וְנִעֲשֶׂה בּוֹ הַבֵּיטוּל וְהַכְּלִיזוֹן לְאַלְקוֹת (וְהִינּוּ,
 9 שְׁעֵנֵן הָאֵשׁ מוֹרָה עַל הַגִּילּוֹי מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה,
 10 וְאֵילוֹ עֵנֵן הָעֶשֶׂן מוֹרָה עַל עֲלִית הָעוֹלָמוֹת
 11 מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, שְׁלֹכֵן אֲפִילוֹ לְאַחֲרֵי עֲלִיתָם,
 12 נִשְׁאָר עֵנֵן שֶׁל עֲפָרוֹרִית וְעֲכָרוֹרִית, כְּמוֹ בְּעֶשֶׂן
 13 הַגִּשְׁמִי). וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁבְּמִתְּנִי־תוֹרָה הִיָּה עֵנֵן
 14 שֶׁל עֶשֶׂן (גַּם) מִדּוּמָם (כַּנִּי"ל שֶׁהוּא סִינֵי הוּא הַר
 15 שֶׁל אֲבָנִים), דְּכִיּוֹן שֶׁהַתְּכַלִּית דְּמִתְּנִי־תוֹרָה הוּא
 16 לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל־לֹחַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, הִנּוּ הַעֲלָאָה
 17 זֹו צְרִיכָה לְהַתְּחִיל מִהַדְּרָגָא הַכִּי תַּחְתּוֹנָה, שְׁזֵהוּ
 18 עֵנֵן הַדּוּמָם, כְּמוֹ שֶׁל הַיְדוּעַ¹⁷ מִהַגְּבֵהַת כְּתָלֵי בֵּית
 19 עַל־יְדֵי כָּלֵי הַהַגְּבָהָה הַנִּקְרָא לִיּוֹעֵר, שְׁצָרִיכִים
 20 לְהַתְּחִיל לְהַגְּבִיָּה מִהַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה דּוֹקָא, וְאֵז
 21 מִמִּילָא יוֹגְבָהוּ גַם הָעֲלִיּוֹנִים מִמֶּנּוּ, מִהַשְּׂאִינ־כֵּן
 22 אִם הִיָּה מִתְּחִיל מֵאֲמָצַע הַכּוֹתֵל, לֹא הִיָּה מִגְּבִיָּה
 23 אֶת הַקּוֹרוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.
 24 (ג) וְעַל־פִּי־זֶה יֵשׁ לְבָאֵר הַחֲלוּקֵי בֵּין הַפְּסוּקִים
 25 הַנִּי"ל. דְּהִנּוּ, הַפְּסוּקֵי "וְהָרַחֵם הַיְדוּעַ
 26 עֶשֶׂן כְּלוֹ" קָאֵי אֹדוֹת הַזְּמַן דְּמִתְּנִי־תוֹרָה, וְכִיּוֹן
 27 שֶׁבְּמִתְּנִי־תוֹרָה הִיָּה גִילּוֹי אֲלֵקוֹת בְּדֶרֶךְ מִלְּמַעְלָה
 28 לְמַטָּה (וּבְהַמְשָׁךְ הַפְּסוּקֵי "מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו
 29 הַרְי' בְּאֵשׁ", הִינּוּ, שֶׁהַגִּילּוֹי הִיָּה מִצַּד לְמַעְלָה¹⁸),
 30 וְהָעוֹלָם הִיָּה עֲדִין גִּשְׁמִי וְחִמְרֵי שְׂאִינּוֹ מְזוּפָּךְ¹⁹,
 31 שֶׁהוּא הַחֶלֶק הַנְּחוּמִת

42 שבכריאה וגם הוא התעלה, דְּכִיּוֹן שֶׁהַתְּכַלִּית דְּמִתְּנִי־תוֹרָה הוּא
 43 לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל־לֹחַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת כּוֹלֵל גַּם הַדְּרָגוֹת הַכִּי נְחוּמוֹת,
 44 הִנּוּ הַעֲלָאָה זֹו צְרִיכָה לְהַתְּחִיל מִהַדְּרָגָא הַכִּי תַּחְתּוֹנָה,
 45 שְׁזֵהוּ עֵנֵן הַדּוּמָם וְלֹכֵן בְּמִתְּנִי תוֹרָה הִייתה פעולה שלא על פי טבע של
 46 עשן משריפת אבנים, לתת ביטוי לכך
 47 שגם החלק הכי תחתון שבכריאה
 48 מתעלה, כְּמוֹ שֶׁל הַיְדוּעַ¹⁷ כְּתוּרָה
 49 הַחֲסִידוֹת מִהַגְּבֵהַת כְּתָלֵי קִירוֹת
 50 בֵּית עַל־יְדֵי כָּלֵי הַהַגְּבָהָה
 51 הַנִּקְרָא לִיּוֹעֵר, מִנּוּף,
 52 שְׁצָרִיכִים לְהַתְּחִיל לְהַגְּבִיָּה
 53 מִהַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַבֵּית
 54 דּוֹקָא, וְאֵז מִמִּילָא יוֹגְבָהוּ גַם
 55 הָעֲלִיּוֹנִים מִמֶּנּוּ, מִהַשְּׂאִינ־
 56 כֵּן אִם הִיָּה מִתְּחִיל מֵאֲמָצַע
 57 הַכּוֹתֵל, לֹא הִיָּה מִגְּבִיָּה אֶת
 58 הַקּוֹרוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְגַם אִם
 59 הַאֲמָצַע הִיָּה מִנּוּבָה, הַחֶלֶק הַתַּחְתּוֹן לֹא
 60 הִיָּה עוֹלָה בְּעַקְבוֹתָיו, וְכֵן גַּם בְּנִמְשָׁל,
 61 אִם הַתַּעֲלוֹת הִייתה בחלקים נעלים
 62 שֶׁל הַכְּרִיָּאָה (מִדְּבָר, חֵי וְאִפִּילוֹ צוּמָח),
 63 אוֹי הַחֶלֶק הַנְּחוּמִת (דּוּמָם) לֹא הִיָּה
 64 מִתַּעֲלָה, וְלֹכֵן הַהַעֲלָאָה הַתַּחֲלִילָה
 65 מֵהָאֲבָנִים שֶׁל הַר סִינֵי (דּוּמָם).
 66 (ג) וְעַל־פִּי־זֶה יֵשׁ לְבָאֵר
 67 הַחֲלוּקֵי הַהַבְּדֵל בֵּין הַפְּסוּקִים
 68 הַנִּי"ל. דְּהִנּוּ, הַפְּסוּקֵי "וְהָרַחֵם
 69 סִינֵי עֶשֶׂן כְּלוֹ" קָאֵי מִכּוּן
 70 אֹדוֹת הַזְּמַן דְּמִתְּנִי־תוֹרָה,
 71 וְכִיּוֹן שֶׁבְּמִתְּנִי־תוֹרָה הִיָּה
 72 גִילּוֹי אֲלֵקוֹת בְּדֶרֶךְ מִלְּמַעְלָה
 73 לְמַטָּה (וּבְהַמְשָׁךְ הַפְּסוּקֵי
 74 "מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו הַרְי'
 75 בְּאֵשׁ", הַקּוֹדֵשׁ־בְּיִתְּהוּא יֵרֵד אֵל
 76 הַהַר מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה הִינּוּ,
 77 שֶׁהַגִּילּוֹי הִיָּה מִצַּד
 78 לְמַעְלָה¹⁸), וְהָעוֹלָם הִיָּה
 79 עֲדִין גִּשְׁמִי וְחִמְרֵי שְׂאִינּוֹ
 80 מְזוּפָּךְ¹⁹, כְּמִבּוּאֵר בַּחֲסִידוֹת
 81 שְׁכֵאֲשֶׁר יֵשׁ הַתַּגְּלוֹת אֱלוּקוֹת מִלְּמַעְלָה
 82 לְמַטָּה יֵשׁ בְּכֵן יִתְרוֹן שֶׁל הַתַּגְּלוֹת

15) אוה"ת יתרו ד"ה וחר סיני עשן (ע' תתטז). 16) ראה בארוכה אוה"ת שם. וכן בד"ה שלאח"ז (ע' תתכג ואילך. ע' תתכא ואילך). ד"ה הנ"ל תרס"ב. ועוד. 17) ראה תו"א בראשית ד, א. 18) ראה גם ד"ה וחר סיני תרס"ב שם. ובסוף ההמשך (ד'תרס"ב) שם. 19) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך. ובכ"מ.

שבת פרשת משפטים, מבה"ח אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ממריגה גבוהה ונעלית, אבל יתכן שההתגלות לא תפעל שינוי בבריאה ואילו
 2 כאשר ההתקבצות לאלוקות היא בדרך התעלות מלמטה למעלה אמנם האדם
 3 והעולם לא יכולים להגיע לדרגות גבוהות ביותר כאלוקות אבל ההתעלות
 4 מצד עצמם מוככת אותם עוד יותר מהזיכוכ הנפעל בהם על ידי ההתגלות
 5 מלמעלה, הנה גילוי אלקות זה
 6 של ירידת הקדוש ברוך הוא על הר
 7 סיני פעל אז בעת מתן תורה
 8 ביטול וכליזן העולם באופן
 9 ש"הר סיני עשן פלו",
 10 שריבוי וגודל העשן ככתוב
 11 שכל ההר היה "עשן כולו", מורה
 12 שהמריית העולם לא היה דק
 13 ומזופך אלא גס ועבה ולכן "אכילתו"
 14 ו"שריפתו" כרוכים בעשן רב.
 15 ויש לומר שזהו גם הטעם לדיק
 16 נוסף בפסוק האמור, כזכור בתחילת
 17 המאמר, מה שכתוב "מפני
 18 אשר ירד עליו הוי' באש"
 19 (סתם, ואינו מפרט "אכלת"
 20 כמו שנאמר בפסוק האחר הנזכר
 21 לעיל), שמלשון זה "אש" סתם
 22 משמע שהעשן נעשה מהאש
 23 עצמו, ולא מבליזן דבר
 24 הנשרף (פנ"ל סעיף א),
 25 והטעם לכך על פי פנימיות העניין הוא
 26 כי מצב העולם בזמן מתן
 27 תורה היה גם חומרי ומגושם
 28 פל-כך עד שאינו ראוי גם
 29 להיות נשרף ונקלה על-ידי
 30 אש (בדוגמת הדומם
 31 בפשוטו²⁰ שהוא הסוג הנחות

1 הנה גילוי אלקות זה פעל אז ביטול וכליזן
 2 העולם באופן ש"הר סיני עשן פלו", שריבוי
 3 וגודל העשן מורה שהמריית העולם לא היה דק
 4 ומזופך. ויש לומר שזהו גם מה שכתוב "מפני
 5 אשר ירד עליו הוי' באש" (סתם, ואינו מפרט
 6 "אכלת"), שמלשון זה משמע שהעשן נעשה
 7 מהאש עצמו, ולא מבליזן דבר הנשרף (פנ"ל
 8 סעיף א), כי מצב העולם בזמן מתן-תורה היה
 9 גם פל-כך עד שאינו ראוי גם להיות נשרף
 10 ונקלה על-ידי אש (בדוגמת הדומם בפשוטו²⁰),
 11 ולכן אין העשן שרף פל-כך לכליזן החר²¹.
 12 מה-שאין-פן הפסוק ומראה כבוד ה' באש גו'
 13 קאי אודות הזמן שלאחר מתן-תורה, לאחרי
 14 הביטול וההזדבכות שמתן-תורה פעל בעולם,
 15 שאז לא היתה מציאות העולם בגסות פל-כך.
 16 ולכן נאמר "ומראה כבוד ה' באש אכלת", בין
 17 שנעשה דק יותר וראוי שיהא נאכל ונשרף
 18 על-ידי האש שלמעלה. ויש להוסיף בדייק
 19 לשון הכתוב "ומראה כבוד ה' באש אכלת
 20 בראש החר", והינו, שתחלה צריכה להיות
 21 עלית הנבראים מצד עצמם, שפלויות העפר מתלקט ועולה בקר, ועד לראש
 22 החר, ואחר-כך נעשה הביטול וההעלאה שעל-ידי ה' גילוי אור' מלמעלה, שזהו

32 21
 33 כי בגלל חומיות העולם כאותה שעה אין הוא מתברר ומוכר על ידי האש.
 34 מה-שאין-פן הפסוק ומראה כבוד ה' באש גו' קאי מכון
 35 אודות הזמן שלאחרי מתן-תורה, לאחרי הביטול לאלוקות
 36 וההזדבכות העידון שמתן-
 37 תורה פעל בעולם, שאז כבר
 38 לא היתה מציאות העולם
 39 בגסות פל-כך. ולכן נאמר
 40 "ומראה כבוד ה' באש
 41 אכלת", בין שנעשה העולם
 42 דק מעורן יותר וראוי שיהא
 43 נאכל ונשרף היינו מתעלה ומזוכר
 44 על-ידי האש שלמעלה.
 45 ויש להוסיף בדייק לשון
 46 הכתוב "ומראה כבוד ה'
 47 באש אכלת בראש החר",
 48 והינו, שתחלה צריכה להיות
 49 עלית הנבראים
 50 מצד עצמם, שפלויות העפר
 51 מתלקט נאסף ועולה בקר עצמו,
 52 ועד לראש החר, ואחר-כך
 53 אחרי שהעפר הגיע לראש החר,
 54 ובפנימיות העניין - לאחר שנשלמה
 55 ההתעלות של העולם התחתון מצד
 56 עצמו נעשה נפעל ונוסף בו
 57 הביטול לאלוקות וההעלאה
 58 ההתעלות והזיכוכ שעל-ידי
 59 ה' גילוי אור' מלמעלה, שזהו

ועד לראש החר, ואחר-כך נעשה הביטול וההעלאה שעל-ידי ה' גילוי אור' מלמעלה,

20) וי"ל שזהו גם טעם הפנימי שדומם אינו כלה בטבעו באש, כי הוא בריחוק הערך לגמרי ממהות האש, ולא שייך לומר גם זה שהוא בניגוד והיפך טבעו לאש, כמו שאומרים בנוגע לצומח וכו'. ועפ"ז אולי יש לומר במה שנתבאר לעיל (ס"א - מסד"ה והר סיני תש"ח) בענין שינוי טבע הבריאה שנעשה בעת מ"ת, ש"הר סיני, עם היותו אבנים, ואינו שייך בו הכליזן בשריפה להיות עשן, בכ"ז עשן כולו היפך טבעו, מפני אשר ירד עליו הוי' באש, היפך טבעו בטבע העליה", דמוכת מזה, דשינוי טבע החר לא ה' מספיק שיפעול ירידת האש, כ"א צריך לעוד ענין בשינוי טבע הבריאה, שינוי טבע האש - כי מכיון שהדומם מצד עצם מהותו הוא בריחוק הערך ממהות האש (דוגמת דומם ומדבר, דאש הוא בחי' מדבר - ראה תו"ח בראשית יט, ג. המשך תרס"ו ריש ע' קטו ועוד), לכן, גם לאחר שנתחדש בו ענין הכליזן, צריך להיות גם שינוי טבע האש, דוגמת הנפש והגוף, שעם היות שאברי הגוף בטלים להנפש והם בציוור שם הוי' כו', צ"ל כח המפליא לעשות לחבר הנפש עם הגוף (ד"ה אחרי-מות תרמ"ט בתחלתו. ובכ"מ). או י"ל ע"פ (וע"ד) המבואר בד"ה אחרי שם (ס"ו) ובכ"מ, דירידת האור היא מצד מעלת שורש הכלים, ומכיון ש(בנדוד) ענין הכליזן שנעשה בו הוא היפך טבעו, ה"ז דבר נוסף בו (ראה לקו"ש ח"ו ע' 89, ח"י"ח ע' 242 - ע"ד ב' סוגי נסים), לכן אין מתגלה עי"ז שרש הכלי (כח הגבול), כי אין זה ביטול הכלי מצד ענינו הוא, ולכן ירידת האש היא חידוש. ואכ"מ. 21) ולהעיר מד"ה והר סיני תרס"ב שם, לענין בחי' דומם שבדומם שאינו עולה ע"י האש.

ויבוא משה בתוך הענן גו'

ביאור בדרך אפשר

1 עֲנֵן ד' מְרֵאָה כְּבוֹד ה' פֶּאֶשׁ אֲכַלֶּתָּ הַבִּיּוֹר וְהוֹיֵכֹךְ הַנִּפְעַל עַל
 2 יְדֵי הָאֵשׁ הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה, וּבִפְנִימִיּוֹת הָעֲנָן - הוֹיֵכֹךְ שֶׁל יְדֵי גִלְוֵי אֱלֹקוֹת
 3 מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה], וְעוֹד זֹאת, שְׁלֹא גָרַם הָאֵשׁ עֲנָן שֶׁל עֲשָׂן
 4 מִמֶּשׁ, אֲלֵא לְרוֹב דְּקוּתוֹ שֶׁהָיָה נֹעֵר לְכַרֵּר אֶת הָהָר (וְאֵת כֻּלְּלוֹת
 5 הָעוֹלָם) לְאַחַר שֶׁכָּבַר הַתְּעַדָּן בְּמִתָּן
 6 תּוֹרָה לֹא נִקְרָא בְּתוֹרָה בְּשֵׁם
 7 עֲשָׂן כִּי־אֵם בְּשֵׁם עֲנָן²²,
 8 שְׁפַעַל זֶה נֶאֱמַר "וַיִּבֶא מֹשֶׁה
 9 בְּתוֹךְ הָעֲנָן", שְׁעָנָן אֵינוֹ
 10 מוֹרָה עַל כְּלִיּוֹן וְעֵלְיָה מִמַּטָּה
 11 לְמַעְלָה²³ כִּי כָבַר אֵין צוּרָךְ כְּבִירוֹךְ
 12 וְהוֹיֵכֹךְ בְּדוּרְךָ וּזוֹ, כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל.
 13 אֲמָנָם עֲנָן זֶה "כְּמִין עֲשָׂן
 14 הוּא" (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפִירוּשׁ
 15 רַש"י²⁴ "שְׁהוּא יִינָה שֶׁל
 16 תּוֹרָה²⁵ וְכוּלָּל בְּתוֹכָהּ עֲנִינִים שֶׁל
 17 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת יִין וְהָיָה עֹנֵם
 18 יִין יֵצֵא סוֹר), דְּכִיּוֹן שְׁעָנָנוֹ שֶׁל
 19 עֲנָן זֶה אֵינוֹ גִּילְוֵי אֱלֹקוֹת
 20 מִלְּמַעְלָה שֶׁנִּשְׁאָר נֹעֵלָה וְאֵינוֹ חוֹדֵר
 21 לְמַטָּה (כְּמוֹ הָעֲנָן שֶׁנּוֹפֵר
 22 בְּפִסְקִים שֶׁלְּפָנֵיהֶן), אֲלֵא
 23 הוּא עֲנָן שְׁבָא מ"מֶרְאָה כְּבוֹד
 24 ה' פֶּאֶשׁ אֲכַלֶּתָּ, הֵינּוּ כְּפִי
 25 שְׁאֵלְקוֹת יוֹרֵד מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה
 26 וְהָאֹרֶךְ הָאֱלֹקִי פּוֹעֵל בִּיטוּל
 27 בְּמִצִּיאוֹת הָעוֹלָם, לְכֵן "כְּמִין
 28 עֲשָׂן הוּא" שְׁגַם כּוֹ עִם הַיּוֹתוֹ
 29 "עֲנָן" יֵשׁ עֲנָן שֶׁל עֲשָׂן,
 30 עֲפֹרִית וְעֲכָרוּרִית, שְׁבָאָה
 31 מִכְּלִיּוֹן הַחוּמָר. כִּי לְאִמְתוֹ שֶׁל דָּבָר
 32 גַּם "עֲנָן" זֶה מוֹכֵן אֶת הָעוֹלָם הַחוּמָרִי,
 33 כְּפִי שֶׁמִּמִּשְׁיָךְ וּמִבְּאֵר.
 34 וְהָעֲנָן בְּזָה, דְּהִמְכֹּן הַמַּטָּה
 35 וְהַתְּכִילִית דְּעֲנָן הַתּוֹרָה הֵינּוּ מִתָּן
 36 תּוֹרָה כְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְעֲשׂוֹת
 37 מִהָעוֹלָם דִּירָה לוֹ יִתְפַּרֵּךְ
 38 בְּתַחְתּוֹנִים²⁶, לְעֲשׂוֹת אֶת הָעוֹלָם
 39 הַזֶּה הַתְּחַתּוֹן לְמִקּוֹם רֵאוּיָהּ דִּירָה
 40 לְגִילְוֵי אֱלֹקוֹת, לְכֵן עֲנָן זֶה, שְׁבוֹ
 41 הוֹצֵרָךְ מֹשֶׁה לְבֹא כְּדִי לְקַבֵּל
 42 אֶת הַלְּוִיּוֹת (וְתוֹרָה)

ביאור בדרך אפשר

43 וְלִהְבִּיאָם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, "כְּמִין עֲשָׂן הוּא", שְׁזָהוּ גִלְוֵי
 44 מִלְּמַעְלָה שְׁפּוֹעֵל כְּלִיּוֹן וּבִיטוּל הַחוּמָר דְּהִנְבְּרָאִים כִּי הַתּוֹרָה
 45 יֵרֵד לְעוֹלָם כְּדִי לְהַשְׁלִים אֶת כּוּוֹנַת הַבְּרִיאָה, אֲלֵא שֶׁלְּהִיּוֹתוֹ כִּיוּן שְׁעָן
 46 זֶה הַפּוֹעֵל הַתְּעַלּוֹת שֶׁל הַנְּבִרָאִים יוֹרֵד וּמִתְגַּלֶּה לְאַחֲרֵי הַגִּילְוֵי דְּמִתָּן -
 47 תּוֹרָה שְׁפַעַל הַדְּרָכֹת וּבִיטוּל
 48 כְּלָלִי בְּחוּמָר הָעוֹלָם, לְכֵן לֹא
 49 נִעְשָׂה הָרִי שִׁינִי (הַמְּסַמֵּל אֶת הָעוֹלָם)
 50 עֲשָׂן (כְּלוּ), כְּמוֹ בְּתַחֲלִית
 51 הַגִּילְוֵי דְּמִתָּן-תּוֹרָה, אֲלֵא רַק
 52 "כְּמִין עֲשָׂן" כִּי מִצַּד אֶחָד עֲנָן זֶה
 53 פּוֹעֵל בִּיטוּל וְהוֹיֵכֹךְ וְלֵכֵן גַּם הוּא דוֹמֵה
 54 לְעֲשָׂן וּמִצַּד שֵׁנִי זֶהוּ בִּירוֹד שֶׁל עוֹלָם
 55 שֶׁכָּבַר אֵינוֹ חוּמָרִי כֹל כֵּךְ וְלֵכֵן הוּא
 56 נִקְרָא בְּתוֹרָה "עֲנָן" וְעֲנָן הָעֲשָׂן לֹא
 57 מְפֹרָשׁ בְּתוֹרָה (בְּשׁוֹנֵה מִמֶּה שֶׁהָיָה
 58 קוֹדֵם מִתָּן תּוֹרָה, כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל).
 59 (ד) וְהָעֲנָן בְּזָה כְּפִי שֶׁהוּא בֹא לְיַד
 60 בִּיטוּי בְּעֵבֹדֶת הָאָדָם שֶׁל כָּל אֶחָד
 61 וְאֶחָד. בְּפִרְטוֹ, דְּהִנְהָ, יֵשׁ מִי
 62 שְׁטוּעָן, מֵה לִי וְלְדָבָרִים
 63 הַתְּחַתּוֹנִים וְאֵין הוּא מְעוֹנֵיין לְעִסוּק
 64 בְּבִירוֹד וְהוֹיֵכֹךְ שֶׁל דְּבָרִים נְחוּתִים,
 65 וְגַם אֵם יֵשׁ צוּרָךְ בִּירִידָה לְבּוֹא
 66 בְּמַגַּע עִם הַחֲלִיקִים הַנְּחוּתִים שֶׁל
 67 הַבְּרִיאָה, הָרִי מְסַפֵּיקָה הִירִידָה
 68 לְעֲנִינִים שֶׁהֵם בְּמִדְרַגַּת חֵי אוֹ
 69 אֲפִילוֹ צוּמָת, אֲבָל טוֹעֵן הוּא
 70 שׂוֹרֵי לוֹ בִּירִידָה זֶה אֲבָל הוּא לֹא רוֹצֵה
 71 לִירֵד וְלִהְתַּעֲסֵק גַּם עִם עֲנִינֵי
 72 הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּסוּג הַדּוּמָם,
 73 דְּהֵינּוּ, מְצִיאוֹת חֲמִרִית בִּירוֹת
 74 שְׁלֹא נִרְאָה בָּהּ חֵיּוֹת כְּלָל, כְּמוֹ
 75 בְּצוּמָה שִׁישׁ בּוֹ צְמִיחָה מְקֻטְנֵת
 76 וְגַדְלוֹת וְחֵי שִׁישׁ כּוֹ אֲפִילוֹ כּוֹחַ הַתְּנוּעָה
 77 וְכוּחֹת אַחֵרִים אֲבָל חֵיּוֹת שְׁבוּרָם
 78 מוֹעֲטָה כֹּל כֵּךְ עַד שֶׁאֵינָה נִרְאִית כֻּלָּל
 79 וְעַד שְׁאֲפִילוֹ כְּאֲשֶׁר מְאִיר
 80 אֵשׁ הַנֵּץ, הִנְה הוּא הַדּוּמָם
 25 (ד) וְהָעֲנָן בְּזָה בְּעֵבֹדֶת הָאָדָם, דְּהִנְה, יֵשׁ מִי
 26 שְׁטוּעָן, מֵה לִי וְלְדָבָרִים
 27 הַתְּחַתּוֹנִים, וְגַם אֵם יֵשׁ צוּרָךְ בִּירִידָה, הָרִי
 28 מְסַפֵּיקָה הִירִידָה לְעֲנִינִים שֶׁהֵם בְּמִדְרַגַּת חֵי אוֹ
 29 אֲפִילוֹ צוּמָת, אֲבָל לֹא לִירֵד וְלִהְתַּעֲסֵק גַּם עִם
 30 עֲנִינֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּסוּג הַדּוּמָם, דְּהֵינּוּ, מְצִיאוֹת חֲמִרִית בִּירוֹת שְׁלֹא נִרְאָה
 31 בָּהּ חֵיּוֹת כְּלָל, וְעַד שְׁאֲפִילוֹ כְּאֲשֶׁר מְאִיר אֵשׁ הַנֵּץ, הִנְה הוּא (מִצַּד טְבָעוֹ)

(22) לשון התו"א שבהערה 14. (23) וראה תו"א חיי שרה טז, א. (24) הביאור בפירוש"י ע"פ פשוטו של מקרא - נתבאר בארוכה בשיחה שבהתוועדות סעיף י (תורת מנחם - התוועדות חמ"ב ע' 262). וש"נ. (25) ראה "היום יום" כט שבט. (26) ראה תניא פל"ו.

שבת פרשת משפטים, מבה"ח אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 הנשמה עצמה שמורה ומוגנת כמשל הנהולך בתוך שביל נפרד מוקף חומות, 43 והיא הנשמה עצמה תמיד אפילו פעת עבירה חס ושלום באמנה 44 בנאמנות מלאה אתו יתברך³¹, כמבואר בספר התניא, וקמאמר רבנו 45 הזקן³² שכל אחד מישראל, יהיה מי שיהיה, אינו רוצה 46 ואינו יכול להיות נפרד 47 מאלקות, ולכן כשבא לידי ניסיון 48 על קידוש ה' אפילו קל שבקלים 49 מוסר את נפשו וכפסק-דין 50 הרמב"ם³³ שגם מי שבית- 51 דין צריך לכופו על-ידי 52 עכו"ם, לקיים את הוראת בית הדין 53 (לדת גט לאשתו, דבר שחייב להיות 54 מדעתו ומרצונו) הנה באמת רוצה 55 הוא לעשות כל המצות כו', 56 אלא שתקפו יצרו הרע כו' 57 (ולכן גם אם למעשה אמר רוצה אני 58 רק לאחר הכפייה הגט כשר כי רצונו 59 האמיתי הוא לקיים את הוראות 60 התורה). 61 ויתרה מזוה, שבפנימיות 62 הענינים הנה גם הכחות 63 הגלויים שבהם האדם משתמש 64 לברר את הדברים הנחוצים, ולא רק 65 עצם הנשמה אינם מתלכלכים 66 מהעשן, כי לאמתו של דבר 67 אין זה עשן, אלא רק "כמין 68 כעין עשן", והינו, שזהו ענן 69 שרק נראה לעשן אבל באמת אין 70 בו לכלוך, כפי שממשיך ומבאר את 71 משמעות הדברים בעבודת האדם. 72 והענין בזה, שההעלם 73 והסתור של העולם על 74 האלקות שהיא מקור חיבתו הוא 75 רק 'כמין כעין מציאות', 76 שנעשה בשביל ענין 77 הפחירה, כדי שתהיה לאדם בחירה 78 חופשית בין טוב לרע שהרי אילו 79 היו בני האדם בעולם הזה רואים 80 את האמת לא היה מקום 81 לענין הפחירה ובודאי היו כולם 82 לענין הצדיק רבי לוי יצחק	1 (מצד טבעו) אינו פלי לזה, ואין האש נאחז בו²⁷ כמבואר 2 לגבי האבנים של הר סיני (וצריך להיות תחלה הענין דמבטשין 3 ליה²⁸ כמאמר הזוהר (הובא ונתבאר בספר התניא) שדבר עבה שאין האש 4 נאחזת בו, יש צורך לבקע אותו לחלקים קטנים). 5 אף הענין הוא, שלאמתו של דבר 6 אין הטענה האמורה נכונה, כיוון 7 שצריכים לפעול ענין של 8 עשן והעלאה ביטול ויכוך גם 9 בסוג דומם שהוא הסוג היותר 10 תחתון שבעולם, בין שזהו 11 התכלית הכונה והמטרה דמתר- 12 תורה, שענין העשן, פליון 13 ועלית חומר העולם שיוכך 14 ויתעלה לקדושה ויתקרב לאלוקות, 15 יהיה נפעל לא רק בצומח, 16 אלא גם בדומם הנחות. 17 אף עדין ישנה הטענה, טענה 18 נוספת שעלולה לגרום לאדם להימנע 19 מלעסוק בהעלאת ויכוך הדברים 20 התחתונים, דכיון שהמתאבק 21 עם מגול מתגול גם-כך²⁹, 22 כמאמר בספר התניא לענין ההתעסקות 23 עם מחשבות זרות כדי להעלותן 24 שעדיף להימנע מכך ולהסיר דעתו 25 ממחשבות אלו כדי שהכלוך (הרוחני) 26 לא ידבק באדם הרי העבודה 27 לפעול "עשן" ביטול והעלאה 28 בדברים התחתונים תגרום לו 29 לאדם העוסק בכך להתלכלך כו', 30 ואם-כן מוטב שלא לעסוק 31 בזה. אך גם טענה זו וחשש זה אינם 32 מוצדקים, כפי שמשיך וממק מדוע. 33 והמענה על זה, שעשה לו 34 הקב"ה (למשה) שביל בתוכו 35 בתוך הענן-העשן, והינו שבחינת 36 משה שבנשמת כל אחד 37 מישראל³⁰ אינה מתלכלכת 38 כו' גם אם הוא מתעסק בכיוון דברים 39 תחתונים, אלא נשארת נקיה בכל 40 מצב, בין שעובדת בתוך 41 שביל שנוצר עבורו בתוך הענן, ובעבודת האדם היינו שגם תוך כדי הכירור

(27 ראה לעיל הערה 20. 28) ראה זח"ג קסח, א - הובא ונתבאר בתניא רפכ"ט. 29) תניא ספכ"ח (לה, ב). 30) שם פמ"ב. 31) שם ספכ"ד. 32) ראה סה"מ השי"ת ע' 115. ע' 117. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' שפד (הועתק ב"היום יום" כח תמוז). שם ע' תקמו (הועתק ב"היום יום" כא סיון). 33) הל' גירושין ספ"ב. 34) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ו ע' תכ. וראה גם תורת מנחם - התוועדות חל"ה ע' 139. וש"נ.

ויבוא משה בתוך העגן גור'

יא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מבאר דייטשוב³⁴, מה דורש הקב"ה מבני ישראל, בה
2 בשעה שאת המציאות של גן-עדן החביא בספרים, ואילו
3 את תאוות העולם העמיד לעיניהם ומוכן שאם המצב היה הפוך
4 והאנשים היו רואים את הגן עדן בעיניהם ותאוות העולם היו כתובות בספרים,
5 כוודאי כולם היו בוחרים בטוב. אלא

1 דורש הקב"ה מבני ישראל, בה בשעה שאת
2 המציאות של גן-עדן החביא בספרים, ואילו את
3 תאוות העולם העמיד לעיניהם. אלא שזהו רק
4 כדי לעורר אצל בני ישראל עבודה פנימית].
5 ויתרה מזה, פיון שהעולם בא בשביל תכלית
6 של קדושה, הרי זה באמת עגן (קדושה). והינו,
7 שאף-על-פי שגראה כמו עשן, כמו דבר חמרי,
8 שגם לאחרי הפליון והעלמה נשארת עפרורית,
9 הרי זה רק מה שגראה לעיני בשר, ואילו
10 בפנימיות הרי זה עגן של קדושה, פיון שכל
11 תכליתו היא בשביל תוספת אור בקדושה.

12 (ה) וזהו ויבא משה בתוך העגן³⁵, שמשה
13 רבנו, ועל-דרך-זה בכל אחד ואחד
14 מישראל בנוגע לבחינת משה שבנפשו, קבל את
15 התורה לאחרי ההקדמה ד'ויבא משה בתוך
16 העגן', ש'עגן זה פמין עשן הוא' (שלקן יש
17 צורך שיהיה שביב בתוכו), והינו שצריכים לבא
18 ולעבור את העגן, ודוקא על-די-זה מקבלים את
19 התורה, דאף שלשעה ובחיצוניות הרי זה עגן
20 של העולם, מפל-מקום על-די-זה באים ל'ויהי
21 משה בחר ארבעים יום וארבעים לילה¹,
22 ש'יום' קאי על מקרא, ו'לילה' קאי על משנה
23 ובקריאתא כו' ועד לעלמות אין מספר³⁶, והינו,
24 שמקבלים את התורה בשלמותה. ואחר-כך
25 ממשיך זאת כל אחד בגופו וחקלו בעולם, כמו
26 שכתוב (בהמשך ולאחרי פרשת משפטים)
27 בפרשת תרומה³⁷ "ועשו לי מקדש ושכנתי
28 בתוכם", הן המקדש שבתוך כל אחד מישראל,
29 כמאמר רבותינו ו'ל³⁸ "בתוכו לא נאמר אלא

6 שזהו כל ענינו של ההעלם וההסתר
7 על אלוקות אינו מציאות אמיתית אלא
8 נועד רק כדי לעורר אצל בני
9 ישראל עבודה פנימית].
10 ויתרה מזה, פיון שהעולם
11 בא בשביל תכלית של
12 קדושה ומטרתו וכוונתו האמיתית
13 אינה להסתיר אלא כדי שתהיה בחירה,
14 כאמור, הרי זה באמת עגן
15 (קדושה) ולא עשן. והינו,
16 שאף-על-פי שגראה כמו
17 עשן, כמו דבר חמרי, שגם
18 לאחרי הפליון והעלמה
19 נשארת עפרורית ולכאורה העילוי
20 והזיכרון לא מושלם, הרי זה רק
21 מה שגראה לעיני בשר,
22 ואילו בפנימיות לאמתו של דבר
23 הרי זה עגן של קדושה, פיון
24 שכל תכליתו של עגן זה,
25 ובעובדת האדם - כל התכלית של
26 ההעלם וההסתר על העולם היא
27 בשביל תוספת אור בקדושה
28 עצמה.

29 (ה) וזהו ויבא משה בתוך
30 העגן³⁵, שמשה רבנו, ועל-
31 דרך-זה בכל אחד ואחד
32 מישראל בנוגע לבחינת משה
33 שבנפשו, קבל את התורה
34 שירדה מלמעלה למטה וכך פעלה
35 זיכרון בעולם לאחרי ההקדמה
36 וההכנה ד'ויבא משה בתוך
37 העגן', ש'עגן זה פמין עשן
38 הוא' (שלקן יש צורך שיהיה
29

29 (ה) וזהו ויבא משה בתוך
30 העגן³⁵, שמשה רבנו, ועל-
31 דרך-זה בכל אחד ואחד
32 מישראל בנוגע לבחינת משה
33 שבנפשו, קבל את התורה
34 שירדה מלמעלה למטה וכך פעלה
35 זיכרון בעולם לאחרי ההקדמה
36 וההכנה ד'ויבא משה בתוך
37 העגן', ש'עגן זה פמין עשן
38 הוא' (שלקן יש צורך שיהיה
29
30 בתוכם, בתוך כל אחד ואחד,
31 מקדש לו יתברך, שעל-די-זה נשלמת הפונה שנתאנה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים²⁶.

39 שביל בתוכו להגנה מפני הילכלוך, כמבאר לעיל), והינו שצריכים
40 לבא ולעבור את העגן, ודוקא על-די-זה לאחר ההכנה
41 וההקדמה של הזיכרון הראשוני מקבלים את התורה, דאף שלשעה
42 כאופן זמני ובחיצוניות כפי שהדברים נראים לעין בעולם הזה הרי זה
43 עגן של העולם, מפל-מקום
44 על-די-זה באים ל'ויהי
45 משה בחר ארבעים יום
46 וארבעים לילה¹, ש'יום'
47 קאי מכון על מקרא,
48 ו'לילה' קאי מכון על משנה
49 ובקריאתא כו' ועד לעלמות אין
50 מספר³⁶ שהן הלכות התורה כדברי
51 חכמינו ז"ל, והינו, שמקבלים
52 את התורה בשלמותה עם כל
53 החלקים של תורה שבכתב ותורה
54 שבעל פה. ואחר-כך ממשיך
55 זאת כל אחד בגופו וחקלו
56 בעולם, ופעל עילוי וזיכרון בכל מה
57 שיזן לו בפרט, כמו שכתוב
58 (בהמשך ולאחרי פרשת
59 משפטים) בפרשת תרומה³⁷
60 "ועשו לי מקדש ושכנתי
61 בתוכם", הן המקדש שבתוך
62 כל אחד מישראל, כמאמר
63 רבותינו ו'ל³⁸ "בתוכו לא
64 נאמר הכתוב לא אומר ושכנתי
65 בתוכו" אף שכך היה ראוי לומר מצד
66 הלשון שהרי מדובר על המקדש אלא
67 בתוכם, לשון רבים, בתוך כל
68 אחד ואחד מבני ישראל, והן
69 המקדש בפשוטו, הינו
70 שמדברים בשמיים, זהב
71 וכסף וגו'³⁹, עושים מקדש
72 לו יתברך שבו תהיה השראת וגילוי
73 השכינה, שעל-די-זה נשלמת
74 הפונה שבשבילה וברא העולם
75 מלכתחילה שנתאנה הקב"ה
76 להיות לו דירה בתחתונים²⁶.

30 בתוכם, בתוך כל אחד ואחד,
31 מקדש לו יתברך, שעל-די-זה נשלמת הפונה שנתאנה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים²⁶.

(35) ראה גם ד"ה ויבוא משה תרני' בסופו. (36) ראה שמור' פמ"ז, ח ובפ"י ידי משה. (37) תרומה כה, ח. (38) לשון אדמו"ר הזקן בלקו"ת נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו. של"ה תרומה שכה, ב ואילך. אלשיך עה"פ תרומה שם. ובכ"מ. (39) תרומה שם, ג.